

Nederlandse weldoener verricht met Franse schrijver wonderen voor allerarmsten

De ellende in het postkoloniale India bracht grote namen voort. Die van Ghandi en moeder Teresa zijn onuitwisbaar in de geschiedenisboeken opgetekend. Maar de arme aanstormende wereldmacht kent ook vele redders die in volstrekte anonimiteit miljoenen mensenlevens redden. Ze opereren in een hel van modder, ziekten, natuurrampen en honger. De Franse schrijver Dominique Lapierre (78) is dé spil van die onzichtbare mensen. Met zijn pen schrijft hij gigantische hoeveelheden geld bij elkaar. Deze week reisde hij samen met zijn Nederlandse geweten, vriend en filantroop Xander van Meerwijk (64) af naar de rivierdelta van de heilige Ganges, die werd geteisterd door de cycloon Aila.

door ROB HAMMINK

Bij ieder bezoek aan een kliniek of tehuis dalen er sprookjesachtige zeeën van bloemblaadjes neer. Mooie vrouwen in gekleurde doeken lachen hun mooie tanden bloot. Je mag dan straatarm zijn, maar je kleedt je als een prinses terwijl je tengere voeten met modder zijn besmeurd. De mannen knikken vriendelijk alsof hun hoofd op een springveer staat. Vaak zijn ledematen verdwenen. Toch hebben ze geluk...

Hun onbeschrijflijke lot is gekend door de hulp van buitenaf. Buitenaf is nu binnen. Dominique Lapierre met zijn vrouw (ook Dominique) in zijn kielzog. In deze humanitaire drie-eenheid loopt de succesvolle Nederlandse zakenman Xander van Meerwijk stilletjes mee, aandachtig, maar bescheiden over alle projecten waarmee hij het Franse echtpaar steunt. „Het is waanzinnig dat slechts twee mensen de uitzichtloze toekomst van miljoenen mensen kunnen keren”, aldus de grondlegger van MVO (maatschappelijk verantwoord ondernemen) en ex-CEO van het bedrijf Merison.

Broodnodig

Terwijl Dada Dominique (hij) en Didi Dominique onderzoeken of alle fondsen goed worden aangewend, sprokkelend even verderop in de sloppenwijken van Calcutta vaak boeren, gevulcht uit het arme achterland of uit Bangladesh, hun overleving bij elkaar. Op vuilnisbelten sorteren ze alles wat door anderen is weggegooid. Misschien dat ze die dag nog 0,30 eurocent verdienen.

Het gat tussen de twee gezichten van Incredible India wordt door de technologische tijd steeds groter. Blinden en kreupelen schuiven aan billboard van telefoonaanbieders voorbij zonder ooit een mobielteje te zullen bezitten. Als we hem in New

Kerstkaart

De vuilniszakken op straat zien er prachtig uit met die toef wit bovenop, de stadsverlichting van kil led straalt ineens zachtgeel. Wollige watjes dwarrelen uit de hemel neer, lichten de nacht feestelijk op. Op de stoep is nog maar één teken van menselijk leven, het slinger-spoor van de fiets van de kranenjongen, en zijn voetstappen. Profielzolen maat 43, die snel worden gewist. Koning Winter tovert Anton Pieck tot leven. De stad is één grote, magisch-realistische kerstkaart, van de allergrootste kitsch. Sneeuw bedekt de lelijkheid met een hermelijnen mantel. Dempt elk daggeluid tot dof.

Op de radio is uur na uur gemopper. De ijsbaan bedorven, mokken de ijsmeesters. Mocht

M&M
Marie-Thérèse Roosendaal
Marjolijn Schipper

• De stad is één grote kerstkaart.

FOTO: DE TELEGRAAF

wat, die twee centimeterdijes ijs... Zoveel kilometer file hier, zoveel daar en een héél erge, vreselijke spits. 'Ga niet de weg op', hameren ANWB en KNMI en al die alarminstanties tot vervelens toe. Gelijik hebben ze. Hop, auto uit, straat op, sneeuwvrij.

Het witte tapijt knerpt onder de voeten. Kale takken dragen bontmutsen, fietsspaken spinnen een zijdezacht web. Bij de kerstbomenverkoper is het net Oostenrijk, de dennentakken buigen diep onder de loden

last. Mooier dan ballen. Met zijn veren dik opgestoken scharrelt een duif rond in de sneeuw.

De vliegende rat, zoals hij op z'n Amsterdams heet, trekt als in paradespas zijn pootjes hoog op en zet ze dan zo ver vooruit als hij kan, neer. Een bestelwagen probeert een bruggetje op te rijden, de motor loeit, voorwielen razen rond en rond, zonder grip te vinden. Met een lach erkent de bestuurder zijn meerdere, zakt achterwaarts de helling af.

Glad is het, spekglad. Dooistukjes bij zebra's vriezen op tot gletsjers. Als dronkenlappen zwalken wandelaars van lantaarnpaal naar lantaarnpaal, klampen zich vast aan een stoplicht, zwart-witte reddingsboei. Op het plein darren twee honden, steken proestend hun

HOOP IN HEL VAN INDIA

■ Het is aangrijpend hoe de allerarmsten met hun donkere lot omgaan.

als Jean Paul Belmondo, Alain Delon, Kirk Douglas en Anthony Perkins speelden. In 1975 schreef hij zijn beroemde boek City of Joy waarvoor hij twee jaar door de sloppenwijken Anand Nagar zwierf. Het werd een film met Patrick Swayze in de hoofdrol, die het leven van ene broeder Gaston vertolkte. Maar liefst negen miljoen exemplaren gingen er over de toonbank. „De aanleiding voor City of Joy was Freedom at Midnight, mijn eerdere boek over India waarin de onafhankelijkheidsstrijd van Ghandi centraal staat”, zo legt hij uit. „Ik wilde een deel van die royalty's aan een goed doel in India geven en kwam bij moeder Teresa terecht. Ze zei: 'U bent door God gestuurd'.”

dat deze ontmoeting uitgroeide tot het tehuis Udayan, een levenswerk dat 15.000 kinderen van lepra zou genezen en die kinderen daarna een dak, onderwijs en een leven gaf, wist Lapierre toen nog niet. Hij wist toen ook nog niet dat hij vanaf dat moment jaarlijks meer dan 50 procent van al zijn royalty's zou afstaan.

Voordat we landen, zegt de onvermoedbare man met een tevreden lach. „Nederland heeft ook altijd een rol gespeeld in mijn strijd. Door een jurkje van jullie Audrey Hepburn heb ik net buiten Calcutta een tehuis voor invaliden kunnen bouwen. Dat jurkje was ontworpen

door Hubert de Givenchy en werd door Hepburn gedragen in de film Breakfast at Tiffany's. Ik kreeg het als gift van De Givenchy. Toen we het veilden, kregen we er bijna één miljoen dollar voor.”

Terwijl in een gitzwarte avond de miljoenen lampjes van Calcutta steeds dichterbij komen, dringt hij nog verder door in dat landje aan de Noordzee: „Mijn laatste boek Een Regenboog in de Nacht, dat in mei bij jullie uitkomt, gaat over de ontstaansgeschiedenis van Zuid-Afrika. Hoe een handjevol Zeeuwse boeren, ware Calvinisten die zichzelf als het uitverkoren volk zagen, door de grote Van Riebeeck aan land werden gezet om sla te verbouwen. Ze draaiden zich op een gegeven moment om en dachten 'goh wat mooi daar aan de horizon' en trokken landinwaarts. Apartheid was geboren.” Als we landen zegt hij opgewekt: „Ah, we zijn in de hel. Xander en ik kunnen aan het werk.”

Het vizier is gericht op de gigantische delta van de Ganges, waar de armsten van de armen op kleine eilanden proberen te overleven met vijanden die groter zijn dan hun kansen. Naast het constante gevaar van de overstromingen is een van die bedreigingen de beruchte Bengaalse tyger. Een meedogenloze menseneeter, dol op lijken die op de Ganges voorbij moeten bobbelen, niet geheel verbrand omdat mensen geen geld hebben om genoeg hout voor een effectieve crematie te kopen.

De volgende ochtend breidt Lapierre in de auto nog meer aangrijpende voorbeelden aan elkaar. Als we langs een zijtak van de Ganges rijden, klinkt het: „De rioolbuis van Calcutta. Als je daar invalt, heb je zeven seconden om te overleven.” Dan beschouwt hij zijn veelomvattende SHIS-project dat zowel in de en vogue zijnde microkredieten als primaire gezondheidszorg voorziet. Het bedient dagelijks 3500 mensen. „Mijn goede vriend Xander zegt er

weinig over, maar zijn financiële inzet is voor ons van levensbelang. De boot die hij gaf, is een varende ambulance met allerlei apparatuur aan boord, zoals een lab en een röntgenapparaat, waardoor tuberculose in een vroeg stadium wordt herkend. Zij brengt blinde mensen naar onze kliniek aan land en helpt lepralijders die worden verstoten door hun omgeving. De Merison is een wereldprimeur. Er zijn dit jaar al duizenden mensenlevens mee gered.”

Majestueus

Na de autotocht, die meer weg heeft van een ongezoneerde flirt met de dood, doemt het einde van de 2700 km lange heilige rivier op, die uitmondt in het gebied de Sundarbans. „Slechts” 54 van de eilandjes in de kieuzele delta zijn er bezwoond door 4,4 miljoen mensen die met wat visserij hun magere lijven in leven proberen te houden. De ambulanceboot is hun enige redding als een van de vele ziektes op de lemen hut aanklopt. De artsen, de aanschaf en het onderhoud van de boot wordt door Merison be-

Als ratten sorteren ze op vuilnisbelten alles wat door anderen is weggegooid

doel werd even gebruikt als pr-stunt. Begrijp me goed: ik vind het echt geweldig dat Katja Schuurman zich opwerpt voor prostituees in India, maar ik hoop dat ze dat ook nog over twintig jaar doet. Leg die toezegging vast.” De sympathieke topman heeft een duidelijke visie op maatschappelijk ondernemen. Hij walgt van de directeur die zijn hobby laat betalen door de winsten van de organisatie. „Omdat meneer, en niemand anders, van zeilen houdt, steunt hij een zeil-evenement. Begrijp me goed: een bedrijf is geen filantropische instelling, maar een deel van je winst aanwenden voor een goed doel is een gouden kans. Werknemers die trots op hun bedrijf zijn. Dat is winst!”

Stroming

Als de sterke stroming van de Ganges trekken namen en mensen deze dagen voorbij. Aan het eind van de reis bezoeken we The City of Joy, de veel besproken slum. Bij het slagterij loopt het bloed op straat. Onze middeleeuwen zijn hier zichtbaar. Maar achter dunne deuren vinden technologische wonderen plaats. Lapierre met trots: „Hier worden zelfs medische instrumenten gemaakt, van beter staal dan in Zweden of Duitsland.” Op de rand van hoop en wanhoop, komt steeds weer die ene naam voorbij: broeder Gaston, de Zwitser die alle projecten die we zagen wortels gaf. Hij leeft tussen de allerarmsten van deze wereld en zit als een spin in het charitatieve web. Hij redde honderdduizenden levens en niemand kent hem. „Ik heb niets gedaan. Mijn werk is een bijlathal die vanzelf loopt”, zegt hij met een milde glimlach voor zijn gebedscentrum waar hindoes, moslims, christenen en boeddhisten samenkomen. In de verte galmen de woorden van moeder Teresa over de Ganges. Ze zei: het redden van slechts één kind is als het redden van de planeet. In dit hele krachtenspel werken twee vrienden hecht en voor altijd samen, een Franse schrijver en een gedreven Nederlandse zakenman. Ook zij hebben langzamerhand een sterrenstelsel gered omdat hun hart groter was dan hun ego.

Meer informatie: www.ditofoundation.org

■ Twee vrienden voor het leven. Twee vrienden die bovendien levens redden. Xander van Meerwijk (l.) en Dominique Lapierre.

FOTO'S: ROB HAMMINK

„Waanzinnig dat twee mensen de uitzichtloze toekomst van miljoenen kunnen keren”

■ Het gat tussen rijk en arm wordt steeds groter in de aanstormende wereldmacht India.

Van Meerwijk heeft het liever niet over Ik. Zijn toon wordt echter hard als hij het over de werkwijze heeft van sommige ngo's die niet zelden feestjes in de boeken wetschrijven als voorlichting. De lof-trompet steekt hij over de financiële getergde Marco Borsato. „Hij is ambassadeur van WarChild, onbezoldigd. Hij verzet prachtig werk voor een organisatie die trots is op de lage salarissen. Ik word boos als ik in jullie krant lees dat meneer de directeur van Unicef 350.000 euro heeft gekregen als afvloeiingsregeling. Daar moeten die welwillende medewerkers veel kaarten voor verkopen. Ook word ik boos als ik zie hoe ver we in Nederland afstaan van problemen in het arme buitenland. En als men soms wat doet, is het vaak van korte duur. Het goede

doel werd even gebruikt als pr-stunt. Begrijp me goed: ik vind het echt geweldig dat Katja Schuurman zich opwerpt voor prostituees in India, maar ik hoop dat ze dat ook nog over twintig jaar doet. Leg die toezegging vast.” De sympathieke topman heeft een duidelijke visie op maatschappelijk ondernemen. Hij walgt van de directeur die zijn hobby laat betalen door de winsten van de organisatie. „Omdat meneer, en niemand anders, van zeilen houdt, steunt hij een zeil-evenement. Begrijp me goed: een bedrijf is geen filantropische instelling, maar een deel van je winst aanwenden voor een goed doel is een gouden kans. Werknemers die trots op hun bedrijf zijn. Dat is winst!”

500 straatfeesten cadeau!

Doel ook mee! www.klimaatstraatfeest.nl